

Cu ochii-n
3,14
O antologie
Dilema
veche

alcătuită de
Ana Maria Sandu

cu ilustrații
de **Dan Stanciu**

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Concepția grafică: Dan Stanciu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: George Șerban
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Art Group

© HUMANITAS, 2016

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cu ochii-n 3,14: O antologie Dilema veche / ed.: Ana Maria Sandu;
il.: Dan Stanciu. – București: Humanitas, 2016
ISBN 978-973-50-5233-1
I. Sandu, Ana Maria (ed.)
II. Stanciu, Dan (il.)
821.135.1-92

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

O lume privită cu ochii-n 3,14

Când mi-am propus să fac un *best of* „3,14“ din *Dilema*, nu-mi mai aminteam exact dacă rubrica a existat de la începutul revistei sau a apărut mai târziu. Mi se părea că era acolo dintotdeauna, mai ales că a rămas pagina pe care o citec prima și acum, după atâta timp. Datează din 1998 și de atunci încoace fiecare membru al redacției a înregistrat săptămână de săptămână lumea și a decupat-o în stilul său. Cele câteva rânduri semnate cu inițiale funcționează ca niște puzzle-uri sentimentale. Jurnale de bord în miniatură ale unor călătorii reale și livrești deopotrivă. Istoriile mici reconstituie desenul mare al unei lumi care a trecut prin tot felul de schimbări. Nimic nu s-a pierdut. Sentimentul „3,14“ al dilematicilor a salvat întâmplările importante și pe cele frivole, le-a consemnat cu aceeași vervă, ironie, acuratețe, umor și luciditate.

Am petrecut o perioadă de timp răsfoind teancuri întregi de reviste. Am revizitat anii 1998–2015. Am râs și m-am emoționat citind aceste decupaje suprarealiste. Am avut senzația că, prin intermediul lor, mai mult decât dacă aș fi apelat la textele serioase, am intrat în intimitatea unei reviste de care mă leagă deja o poveste lungă. De la un punct încolo aș fi putut să recunosc după primele două cuvinte cui îi aparține fiecare „3,14“, nu mai aveam nevoie de semnătură. Și asta,

în primul rând, pentru că e vorba despre un fel aparte de asumare a privirii. Nu exagerez deloc dacă spun că scrii „3,14“ exact așa cum ești. Nu există rețete, ci doar fapte diverse pe care le înregistrezi și le filtrezi prin propria-ți sensibilitate.

În 2010, când am venit în redacția *Dilemei vechi*, am avut o mică strângere de inimă în joia în care a trebuit să trimit primele mele „3,14“. M-am întrebat dacă o să-mi iasă, dacă o să reușesc să stârnesc cuiva măcar un zâmbet. Recitite acum, contribuțiile fiecăruia dintre nou-veniții în redacție par, pe lângă cele ale veteranilor, reținute și rezervate. E ca și când ne-am fi dres vocile și ne-am fi ascuțit limbile în încercarea de a ne aduce propriile contribuții la un microcosmos făcut din fâșii colorate de realitate, care în dezordinea lor devin armonioase.

Am păstrat din miile de însemnări ale celor 18 ani textele care mi s-au părut că n-au nevoie de contexte ajutătoare pentru a fi înțelese. Sunt dincolo de ce s-a întâmplat și de ce o să urmeze. Antologia de acum o să vă descrețească frunțile, o să vă reamintească o grămadă de întâmplări și de personaje și, nu în ultimul rând, cred că o să vă pună pe gânduri.

Le mulțumesc colegilor mei de redacție și pentru susținere, și pentru că au rămas „cu ochii-n 3,14“. Iar lui Dan Stanciu, pentru ajutor. Fără el rubrica și această antologie n-ar fi arătat la fel.

Ana Maria Sandu

Capitolul 1

În care una dintre marile întrebări ale ființei românești revine tot mai insistent la bursa faimei, câteva zeci de persoane circulă oriental, un „solitar neizolat“ renunță (nu chiar de bunăvoie) la odrasle și nimeni n-ar putea explica frumusețea aprigă a momentului.

După ce de zeci de ani una dintre marile întrebări ale ființei românești a fost: „Da' ce căuta neamțul în Bulgaria?“, a venit vremea ca tot românul să se întrebe: „Da' ce căuta bulgarul la Otopeni?“ Totuși, nici Caragiale, nici Ionesco, nici Hašek, nici Șalom Alehem, nici unul din uriașii humorști ai lumii, nu-și găsește azi, în România, o confirmare mai strălucită ca acest Pierre Daq, un confrate de-al lor, nu de gabaritul lor, dar posesor, și el, al unor formule formidabile. Cei care cunosc câteva din ideile lui fulgerătoare nu pot primi explicațiile oficiale la aerianul flagrant delict decât dându-le ca motto această indicație, bătută în aur, a lui Pierre Daq: „Când evenimentele te depășesc, fă totul ca să lași impresia că tu le-ai organizat“. (R.C.)

Ce am aflat din emisiunea *Pro Fashion* de sâmbătă 25 apr.: că o prostituată din Los Angeles a lucrat mai întâi în poliție, de unde a demisionat din cauza corupției. Ea se numește *Norma Jean* (ca în *Norma Jean Baker*, alias *Marilyn Monroe*) *Almodovar* (ca în *Pedro Almodóvar*)! Arta imită viața, iar uneori, mai ales invers... (a.l.ș.)

Am observat că revine tot mai insistent în vorbirea adolescenților cuvântul *sclav*. Sensul lui: ins de nimic, ins care nu contează, nu există ca persoană și e incapabil să-și cucerească

un drept într-o gașcă. Antonimul: *bazat*. Hegelieni, puștani. (D.V.)

Multă expresivitate slobodă circulă printre noi. După '90: cel dintâi atentat terorist cu o bombă a fost pus la cale, la Suceava, de Veta Borș, „inamicul public numărul 1“ a fost arestat la Arad, într-un apartament proprietate a familiei Cârnat, iar la Parchetul General s-a prezentat un martor voluntar care a pretins că se numește Limbălată Ion, când, de fapt, pe el îl chema Timpuriu Constantin. Pare că adie un aer de „cânticel“ naiv, din teatrul lui Alecsandri: Clevetici-Ultrademagogul, Sandu Napoila ș.a. (T.C.)

Un apartament „hi-tech“ în plin centrul Parisului. Ferestrele dau într-o curte interioară, cu birouri de arhitecți de jur împrejur. Un tânăr pianist termină o piesă de virtuozitate – un Skriabin. De vizavi izbucnesc aplauze frenetice, dar pianistul continuă să exerseze fără a se obosi să se arate la geam. De atunci, vecinii nu-l mai salută... „Unii fac muzica, alții o ascultă“, spunea John Cage. „Sunt două lucruri complet separate.“ (a.l.ș.)

Dacă maidanezii din Capitală s-a hotărât să fie cruțați (și doar sterilizați – operațiunea demarând cu succes la Otopeni, cf. *Evenimentul zilei*), urșii de la Circul de Stat nu au avut norocul unui astfel de tratament milostiv. Doi dintre ei au fost, pur și simplu, „casați“. Vina lor: de a fi depășit vârsta de 10 ani, peste care urșii nu mai intră în arenă. Și de a fi necesitat cheltuieli pentru hrană... (I.P.)

Mi-a gătit mama „piure de cartofi INSTANT“. Pe cutie scrie: „Obținut din cartofi, fără adaos de arome artificiale“, dar și „Conține: cartofi, emulgator E471, stabilizatori E339, conservanți E224, antioxidanți E320; E321; E330.“ Vai, mamă, ce bun este emulgatorul E471! (C.M.)

Ar trebui un cântec încăpător precum o epopee tandră și, practic, nesfârșită... spre a ne putea exprima cum se cuvine admirația noastră pentru cei care conduc cenacluri sau țin „poșta redacției“ în publicațiile literare. Monumente de calm sunt aceștia și-adevărate fragmente de Paradis risipite printre noi: cum altfel ar putea citi tonele de maculatură primite fără să se sălbăticească? Nu oricine e-n stare de-atâta tărie critică: de pildă, recent, un tânăr și-a ucis cu 19 lovituri de cuțit bunica „pentru că scria versuri proaste“ (*Național*, 29 mai), gen: „Văzusem cum judecă ei / Din Țară o mocirlă / Pe unde te duci pe unde teroare / Făcându-le urină“. E puțin probabil ca tânărul care a reacționat atât de crunt față de versurile în chestiune să fi fost deranjat: „fondul de idei“ – ușor de regăsit, altminteri, și-n editoriale sau în discursurile parlamentare inflamate. Forma, e drept, lăsa de dorit; dar până-ntr-atâta? (T.C.)

Românul se plânge de foame la scară națională, dar, la scară personală, se descurcă. La stăvilarul dintre lacul Floreasca și Tei aflăm din *Evenimentul zilei* că se practică pescuitul cu perdeaua. Așa se pot prinde puiți de caras care, deși nu reprezintă un mare trofeu pescăresc, tot sunt mai buni decât nimic. (I.P.)

Anecdotă despre felul în care funcționează numele personalităților la bursa faimei: superstar pe scena culturii franceze, Lacan merge, în 1975, la New York, unde pretinde, ca pe ceva de la sine înțeles, privilegiul unei vizite private la Metropolitan: „Spuneți-le că sunt Lacan!“ Gazdele sale se văd puse într-o mare încurcătură. Soluția: directorul de la Metropolitan e prevenit că Jean-Paul Sartre ține să facă, din capriciu, o vizită incognito, în cursul căreia ar fi recomandabil să nu i se rostească numele! Flatat, directorul nu o va pomeni, în conversație, decât pe Simone de Beauvoir... Engleza nesigură a vizitatorului și prezența de spirit a traducătoarei asigură,

totuși, succesul *quiproquo*-ului. (*Lacănular* aflat din cartea Elisabetei Roudinesco *Jacques Lacan – schița unei vieți, istoria unui sistem de gândire*, recent apărută la Editura Trei) (D.V.)

Conform *Naționalului* – ziar care, iată, nu conține doar catastrofe – 30 000 de oameni au dansat, la Cluj, „o samba mai ceva ca la Rio“, la Tg. Mureș vreo 5 000 de români și maghiari au sărbătorit victoria asupra Columbiei, la Miercuria Ciuc câteva sute de maghiari au ieșit în stradă agitând steaguri românești, iar la Timișoara acel 1–0 a declanșat „o nouă revoluție a bucuriei“, până și „polițiștii îmbrățișându-se de-a valma cu toată lumea“. În aceeași noapte fatidică de 15 iunie 1998, 20 000 de bucureșteni au ocupat Piața Universității pentru a clama „plăcerea de a fi contemporan cu Gică și Ilie“ – citat dintre alte „sute de catarge“. Duminică, 14 iunie, câteva zeci de persoane, nu mai multe, s-au adunat în aceeași piață pentru a comemora evenimentele tragice din urmă cu opt ani. E bine? E rău? Se poate scanda, „la zi“: „România, nu uita / Asta e politica!“ sau se poate murmura în etern, ca de la un anume 15 iunie 1889 încoace: „Tu te-ntreabă și socoate!“ (R.C.)

„Eu nu sunt deloc o persoană care ar putea cuceri inima unui bărbat prin fizic.“ – Floriana Jucan, interviu în *Vedete*, iunie a.c. (a.l.ș.)

Dintr-o cronică la un meci senzațional (Germania–Iugoslavia, 2–2, după ce sârbii au condus cu 2–0): „Poate că nemții n-au mai trăit un asemenea sentiment de amărăciune de la sosirea rușilor la sfârșitul celui de al doilea război mondial... Meciul de ieri ne-a arătat o încheștare de forțe care nu poate fi văzută decât în război.“ E clar că autorul nu știe nici ce e un război și nici ce înseamnă cuvântul „poate“. (R.C.)

La Paris circulă pe străzi camioane-benă pentru gunoi. Pe laturi e zugrăvită o reclamă: o pubelă cu capacul ridicat, ca

o gură de balaur gata să înghită orice. „Aici se aruncă ziarul de ieri, care va deveni ziarul de mâine.“ (M.B.)

Fraze care, privite de aproape, provoacă o irepresibilă fugă a gândurilor: „Poverismul are asupra psihicului efectul unei supe de ceapă după o masă boierească.“ — „Paradisul pierdut presupune un spațiu distinct față de paradisul propriu-zis.“ — „În altă ordine de idei, elementul care încurcă cel mai tare momentul cultural actual, tradiția, poate fi apă-sătoare, dar te scapă de sinucidere.“ (lector Cătălin Bălescu, secretar științific al Catedrei de pictură, Universitatea de Artă București, în *România liberă*, sâmbătă, 27 iunie) (a.l.ș.)

„*Ringo Starr*: John era foarte haios, o plăcere să lucrezi cu el... Dar nu era în stare să țină ritmul. *Larry King*: John Lennon?! *Ringo Starr*: John Lennon. N-ar fi putut să țină ritmul nici dacă i-ai fi pus pistolul la tâmplă!“ (Ringo Starr, la *The Larry King Show*, pe CNN; auzit de a.l.ș.)

După înfrângerea Germaniei la Mondiale, care a împărțit lumea între satisfacția rea și mila prea umană, cancelarul Helmut Kohl a intrat în cabina jucătorilor săi și i-a felicitat pentru „cel mai bun meci al lor“. Cine l-a auzit pe ministrul nostru de Finanțe analizând același meci a ajuns la o concluzie tonică: există un domeniu – fotbalul! – în care un ministru de Finanțe român se pricepe mai bine decât un prim-ministru german. (R.C.)

Bocet de îngropăciune: — Fane, Fane... măcar trimite-ne în vis numerele câștigătoare la Loto! (R.C.)

Într-un magazin de pâine am asistat la următoarea discuție. O cucoană în vârstă a întreat-o pe vânzătoare dacă au lipie. Aceasta i-a răspuns că s-a terminat. „Of, Doamne!“, a exclamat clienta cu multă amărăciune. Vânzătoarea a replicat: „Doamnă, nu v-ați învățat încă? La noi lucrurile se termină“. (A.M.)

Începe ca o simfonie, sfârșește ca un coșmar: „Într-o noapte de insomnie, brăzdată de fulgere amenințătoare și zguduită de tunete ce anunțau potopul, m-am aruncat în brațele lui Guy de Maupassant...” (Sanda Faur, în *Curentul*, 8 iulie) (a.l.ș.)

În troleibuzul 76, un elev către un altul: „...m-am simțit rău. Am avut, așa, o senzație de școală...” (D.S.)

„Gigi Bogdan știe să cânte la acordeon muzica lui Chopin, însă a fost nevoit să învețe și melodii orientale. «Dacă nu le cânti orientale, nu te pupă cu banu’ pe frunte, poți să-ți dai sufletul peste acordeon», spune lăutarul” (*Libertatea*, 8 iulie). Da’ ce, Chopin cântat la acordeon nu e oriental? Ce știe clienții... (a.l.ș.)

Ce este punctul erogen? Costel, 15 ani: „Prietena mea este atât de înnebunită după mine, încât pot să spun că punctul ei erogen sunt eu!” (din revista *Salut, generația Pro*, 30.06.97) (a.l.ș.)

Din *Libertatea*, nr. 2411/13 iulie 1998: „S.C. Cioran ComImpex SRL, înregistrată cu nr. j40/8821/93, cu sediul în București, Aleea Lunca Siretului nr. 10, sector 6, a depus documentația pentru obținerea avizului de mediu, necesar extinderii activității comerciale (*specific băcănie*), pe amplasamentul din Bd. Timișoara (zona Frigocom), sector 6. Propuneri și contestații la APMMB.” „Îi doresc mult succes domnului patron și îi urez să ajungă *Pe culmile băcăniei*. (C.M.)

Miron Cozma, întrebat de Marius Tucă de ce a fost disc-jockey la o discotecă din Valea Jiului, răspunde simplu: „Pentru că, cum spunea Șarlî Bodler, «Deo la muzic avan tut șoz...»”. Și ce a citit în detenție? Miron Cozma se codește, încearcă să schimbe subiectul, în fine catadicsește: „Am citit mult... mult... n-are rost acuma să...” Ziaristul insistă – în fine, îi

Lista autorilor

Magdalena Boiangiu (M.B.)
Tita Chiper (T.C.)
Marius Chivu (M.C.)
Adrian Cioroianu (A.C.)
Radu Cosașu (R.C.)
Adrian Damian (A.D.)
Cristian Ghinea (C.G.)
Stela Giurgeanu (S.G.)
Andrei Manolescu (A.M.)
Matei Martin (M.M.)
Patricia Mihail (P.M.)
Ruxandra Mihăilă (R.M.)
Cristian Munteanu (C.M.)
Cezar Paul-Bădescu (C.P.-B.)
Matei Pleșu (M.P.)
Adina Popescu (A.P.)
Iaromira Popovici (I.P.)
Ana Maria Sandu (A.M.S.)
Simona Sora (S.S.)
Dan Stanciu (D.S.)
Mădălina Șchiopu (M.Ș.)
Alex. Leo Șerban (a.l.ș.)
Cristina Ștefan (C.Ș.)
Ruxandra Tudor (R.T.)
Mircea Vasilescu (M.V.)
Luiza Vasiliu (L.V.)
Delia Verdeș-Radu (D.V., D.V.-R.)